

НАРЕДБА № Н-1 от 14.02.2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица

Издадена от министъра на правосъдието, обн., ДВ, бр. 18 от 24.02.2023 г., изм. и доп., бр. 103 от 6.12.2024 г., в сила от 6.12.2024 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) С тази наредба се уреждат:

1. редът и сроковете за предложения за включване и промени на списъците на специалистите, утвърдени за вещи лица;
 2. условията, на които трябва да отговарят специалистите, утвърдени за вещи лица;
 3. условията и редът за определяне възнагражденията на вещите лица;
 4. правото на достъп до Информационната система "Единен регистър на вещите лица" и данните, които се въвеждат в нея.
- (2) Наредбата се прилага за специалисти, утвърдени за вещи лица, назначени от органите на съдебната власт, органите на досъдебното производство, както и тези по изпълнителни дела.
- (3) (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Наредбата се прилага и за специалисти, назначени от органите на съдебната власт, органите на досъдебното производство, както и тези по изпълнителни дела, които не са включени в съответния списък, с изключение на глави втора, трета и шеста.

Чл. 2. Дейността на вещите лица при извършване на съдебни експертизи се основава на следните принципи:

1. законност;
2. процесуална и познавателна независимост на вещото лице;
3. научна обоснованост на средствата и методите, използвани при експертното изследване;
4. добросъвестност, обективност, всеостранност и пълнота на експертното изследване;
5. поверителност и спазване на професионалната етика.

Чл. 3. Експертната дейност включва:

1. организацията на процесуалната и познавателната дейност на субектите на съдебната експертиза;
2. научните изследвания в областта на съдебните експертизи;
3. научно-методическото обезпечаване на съдебната експертиза;
4. професионалната подготовка и повишаването на квалификацията на вещите лица.

Чл. 4. Съдебните експертизи по класове и видове са определени в приложение № 1.

Чл. 5. (1) Съобразно процесуалната си организация съдебните експертизи са:

1. еднолични и колективни;
 2. еднородни и комплексни;
 3. първоначални, допълнителни и повторни.
- (2) Експертизите са колективни, когато за извършването им е необходимо участието на две или повече вещи лица.
- (3) Експертизите са еднородни, когато за решаването на задачите им се използват знания от една научна област. Експертизите са комплексни, когато за решаването на задачите им се използват знания от различни научни области.

Чл. 6. (1) Вещото лице има свободен достъп и може да прави справки по делото, по което е назначено, включително по електронното досие, да получава копия от книжа и

сведения с предимство в съда, прокуратурата, органите на досъдебното производство, административните органи и други служби и навсякъде, където е необходимо, като се легитимира с удостоверение, издадено от органа, назначил експертизата. Вещото лице не дължи такси за издаваните съдебни удостоверения във връзка с поставената задача.

(2) Съдът, прокуратурата, органите на досъдебното производство, административните органи и други служби в страната са длъжни да оказват съдействие на вещите лица съобразно поставената задача.

(3) Всички държавни органи, юридически лица и граждани, при които се намират материали, необходими за експертизата, са длъжни да осигурят достъп на вещото лице до тях съобразно достъпа до съответното ниво на класифицирана информация, което то притежава, както и да оказват необходимото съдействие за изпълнение на задачите на експертизата.

(4) Когато за извършване на експертиза е определено вещо лице, което е служител на Министерството на вътрешните работи (МВР), органът, назначил експертизата, изпраща всички материали, необходими за извършване на експертизата, в съответната структура на МВР.

Глава втора

УСЛОВИЯ, НА КОИТО ТРЯБВА ДА ОТГОВАРЯТ СПЕЦИАЛИСТИТЕ, УТВЪРДЕНИ ЗА ВЕЩИ ЛИЦА

Чл. 7. (1) За вещо лице може да бъде утвърдено дееспособно лице, което отговаря на едно от следните изисквания:

1. заема академична длъжност - "доцент" или "професор", във висши училища, научни организации или Българската академия на науките;
2. има висше образование с придобита образователно-квалификационна степен "магистър" и има най-малко 5 години стаж по специалността;
3. има висше образование с придобита образователно-квалификационна степен "бакалавър" и има най-малко 7 години стаж по специалността;
4. има средно образование и най-малко 10 години стаж по специалността;
5. е служител на МВР и има завършено специално обучение в Академията на МВР или Националния институт по криминалистика на МВР;
6. е лекар с призната специалност по съдебна медицина, лекар без такава специалност, който работи в структура на лечебното заведение, осъществяващо дейност по съдебна медицина, лекар с друга медицинска специалност или лекар по дентална медицина.

(2) Лицето по ал. 1 трябва да отговаря и на следните условия:

1. да не е осъждано за престъпление от общ характер;
2. да не е лишено от право да упражнява професия или дейност;
3. да не осъществява функции по правораздаване в системата на съдебната власт;
4. да има разрешение за постоянно пребиваване в Република България, ако лицето не е български гражданин или гражданин на Европейския съюз, на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария;
5. да е вписано в съответния регистър на лицата, притежаващи определена професия, правоспособност или квалификация, когато такова вписване се изисква по закон;
6. да притежава диплома, свидетелство, удостоверение, сертификат, лиценз или друг документ, издаден от висше училище, професионална организация или учреждение по силата на закон, с който документ се удостоверява наличието на съответната квалификация или правоспособност.

Глава трета

РЕД И СРОКОВЕ ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ И ПРОМЕНИ НА СПИСЪЦИТЕ НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ, УТВЪРДЕНИ ЗА ВЕЩИ ЛИЦА. РЕД ЗА ОТПИСВАНЕ НА ВЕЩИТЕ ЛИЦА

Чл. 8. (1) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) За всеки съдебен район на окръжен и административен съд се съставят списъци на специалистите, утвърдени за вещи лица.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Върховният касационен съд, Върховният административен съд, Върховната прокуратура и Националната следствена служба при необходимост утвърждават отделни списъци за нуждите на своята дейност.

Чл. 9. (1) Предложения за включване на специалисти в списъците на вещи лица се правят от ръководителите на държавни органи и на техни структури, на органи на местно самоуправление, на научни институти, на съсловни и други организации.

(2) Предложение за включване могат да правят лично и кандидатите за вещи лица.

(3) Предложенията за включване в списъците по чл. 8, ал. 1 се правят до председателя на съответния окръжен или административен съд.

(4) Предложенията за включване в списъците по чл. 8, ал. 2 се правят до всеки административен ръководител на съответния орган на съдебната власт.

(5) Правоимащите по ал. 1, преди да направят предложение, обсъждат качествата на кандидатите съобразно основните принципи по чл. 2 и изискванията по чл. 7 след събеседване с кандидата.

(6) Предложение се прави при наличие на писмено съгласие от специалиста.

Чл. 10. (1) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Кандидатите за включване в списъка на вещите лица подават пред органа по чл. 9, ал. 3 и 4 заявление по образец съгласно приложение № 2 на хартиен и електронен носител или по електронен път, придружено от следните документи:

1. (отм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.);

2. (изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) заверено копие от диплома за завършено висше образование с придобита преди 1 януари 2012 г. образователно-квалификационна степен "магистър", "бакалавър" или диплома за завършено преди 1 януари 2007 г. средно образование;

3. за кандидати, които са служители на МВР - документи за завършено специално обучение в Академията на МВР или в Националния институт по криминалистика на МВР;

4. (изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) документи, удостоверяващи стажа по специалността: заверено копие на трудова или служебна книжка, а за лицата със свободни професии се посочва код по БУЛСТАТ;

5. декларация, че лицето не е поставено под запрещение;

6. декларация, удостоверяваща съответствието с изискванията по чл. 7, ал. 2, т. 2 и 3;

7. декларация - съгласие на кандидата за вписването му в списъците на вещи лица, и документи, удостоверяващи стажа му и допълнителна квалификация, ако има такава;

8. разрешение за постоянно пребиваване в Република България, ако лицето не е български гражданин или гражданин на Европейския съюз, на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария;

9. (доп. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) удостоверение за достъп до класифицирана информация, ако има такава;

10. заверено копие от сертификат, свидетелство, удостоверение, лиценз или друг документ, издаден от висше училище, професионална организация или учреждение по силата на закон, с който документ се удостоверява наличието на съответната квалификация или правоспособност;

11. (нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) свидетелство за съдимост, ако кандидатът не е български гражданин.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) От кандидатите, завършили висши учебни заведения в чужбина, може да се поиска да представят удостоверение за признаване на висше образование, придобито до месец април 2009 г., при условие че придобитата от тях диплома се признава от Република България и е легализирана.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Органът по чл. 9, ал. 3 и 4 установява служебно обстоятелствата относно:

1. съдебния статус на кандидатите – български граждани;

2. заемането на академичната длъжност;

3. придобита след 1 януари 2012 г. образователно-квалификационна степен "магистър", "бакалавър";

4. висше образование, придобито във висши учебни заведения в чужбина след месец април 2009 г.

Чл. 11. (1) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) В предложенията се вписват име: собствено, бащино и фамилно на специалиста, адрес, електронна поща и телефон за връзка, данни за неговото образование, специалност, както и за неговата месторабота и за заеманата длъжност (ако има такива), продължителността на трудовия му стаж, стажът му като вещо лице и допълнителната квалификация.

(2) Обстоятелствата по ал. 1 се удостоверяват със съответните документи, които се прилагат към предложението.

Чл. 12. (1) Списъците по чл. 8, ал. 1 се утвърждават от комисия в състав: председателят на апелативния съд или определен от него съдия, апелативният прокурор или определен от него прокурор, председателят на окръжния съд, окръжният прокурор и председателят на административния съд.

(2) Списъците по чл. 8, ал. 2 се утвърждават от комисия в състав: председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд, главният прокурор.

(3) Членовете на комисията трябва да изпълняват своята дейност безпристрастно.

(4) Комисията разглежда постъпилите заявления и предложения заедно с приложените документи и преценява съответствието им с изискванията на наредбата.

(5) (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Когато заявлението или приложенията към него не съответстват на изискванията по чл. 10, ал. 1, кандидатът се уведомява по предоставената от него електронна поща за нередовностите, като се дава 7-дневен срок за отстраняването им. В случай че кандидатът не е посочил електронна поща, той се уведомява за нередовностите чрез интернет страницата на съответния орган на съдебната власт.

(6) (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) В случай на отказ за включване в списъка кандидатът се уведомява по предоставената от него електронна поща. Когато кандидатът не е посочил електронна поща, той се уведомява чрез интернет страницата на съответния орган на съдебната власт.

(7) (Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Утвърдените списъци се изпращат на министъра на правосъдието за обнародване в "Държавен вестник" и за публикуване в интернет.

Чл. 13. (1) На вписаните и утвърдени в списъците вещи лица органите по чл. 9, ал. 3 и 4 издават "карта за вещо лице" по образец, утвърден с решение на Висшия съдебен съвет.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) В картата се вписват име: собствено, бащино и фамилно на вещото лице и идентификационен номер.

(3) Идентификационният номер на вещото лице се генерира автоматично от специализиран софтуер за мониторинг и контрол на дейността на вещите лица от поредния номер на вписването при първото въвеждане на данните за това вещо лице по утвърден от съответен съдебен орган списък.

(4) (Отм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.).

Чл. 14. (1) Предложения за изменение и допълнение на утвърдените списъци на вещи лица се правят до края на септември на съответната календарна година.

(2) (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Органите по чл. 9, ал. 3 и 4 извършват служебна проверка в Националната база данни "Население" за настъпили събития по чл. 16, ал. 1, т. 3 при условията и по реда на чл. 7 във връзка с чл. 3 от Наредба № 14 от 2009 г. за реда и начина за предоставяне достъп на органите на съдебната власт до Регистъра на населението – Национална база данни "Население" (ДВ, бр. 94 от 2009 г.). Постъпилите предложения по ал. 1 и информацията относно извършената проверка се изпращат на комисиите по чл. 12, ал. 1 и 2.

(3) (Предишна ал. 2 – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) До края на октомври комисиите по чл. 12, ал. 1 и 2 актуализират списъците.

(4) (Предишна ал. 3 – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) До 15 ноември списъците се изпращат на министъра на правосъдието за обнародване в "Държавен вестник" и за публикуване в интернет.

(5) (Предишна ал. 4 – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Промени в списъците може да се правят и през текущата година.

(6) (Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Когато настъпят промени в данните за вещото лице, включено в списък на вещи лица, то е длъжно да уведоми комисиите по чл. 12, ал. 1 и 2 в 7-дневен срок от настъпването им.

Чл. 15. (1) Предложения за отписване на специалисти от списъците на вещите лица могат да правят лицата по чл. 9, ал. 1 и административните ръководители на съответните органи на съдебната власт.

(2) При получаване на информация за настъпване на обстоятелството по чл. 7, ал. 2, т. 3 административните ръководители на съответните органи на съдебната власт правят предложение до комисиите по чл. 12, ал. 1 и 2 за отписване на вещите лица.

Чл. 16. (1) Специалист, включен в списъка на вещите лица, може да бъде отписан:

1. по негово искане;

2. ако настъпят обстоятелства, изключващи съответствието с чл. 7, ал. 2, т. 1, 2 и 3;

3. (изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) при смърт;

4. (доп. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) при поставянето му под запрещение или при трайна невъзможност да изпълнява задълженията си на вещо лице по конкретни задачи повече от една година;

5. при нарушение на принципите по чл. 2 или неспазването на етичните правила за вещи лица;

6. когато многократно безпричинно отказва да му бъде възложена работа;

7. (доп. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) при многократно освобождаване на вещото лице от възложената задача поради несвоевременно изготвяне на заключението или забавянето му или при системно неспазване на определените от органа, възложил експертизата, срокове без уважителни причини в рамките на две години.

(2) (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Органът, възложил експертизата, или всяко заинтересовано лице уведомява комисиите по чл. 12, ал. 1 и 2 за възникването на някое от основанията по ал. 1.

(3) (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) В случаите по ал. 2, както и при постъпило предложение за отписване на вещо лице, комисията извършва проверка, като може да изиска допълнително представяне на документи и информация, включително и на писмени обяснения от вещото лице. Комисията се произнася в едномесечен срок, като преди произнасяне изслушва лично засегнатото вещо лице или приема писмените му обяснения.

(4) (Предишна ал. 2 – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Отписването се извършва с решение на комисията по чл. 12, ал. 1 и 2 при наличие на някое или на няколко от основанията по ал. 1.

(5) (Предишна ал. 3, доп. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Решението на комисията за отписване на вещо лице от списъците се обнародва в "Държавен вестник" и се публикува в интернет като се отразява и в съответния списък.

(6) (Предишна ал. 4, изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) След отписване на вещото лице то е длъжно да върне служебната си карта на органите по чл. 9, ал. 3 и 4, което се отбелязва в съответния регистър.

Глава четвърта

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ И ИЗПЛАЩАНЕ НА ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯТА НА ВЕЩИТЕ ЛИЦА

Чл. 17. (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Условието и редът за определяне възнагражденията на вещите лица се прилагат за експертизи, назначени по наказателни, граждански, административни и изпълнителни производства.

Чл. 18. Вещото лице има право на възнаграждение за извършената експертиза, както и направените разходи за използваните материали, консумативи, пособия, технически средства, машинно и компютърно време и други необходими разходи.

Чл. 19. (1) На вещото лице, включително и когато е служител на МВР или служител на Прокуратурата на Република България (ПРБ), назначен на експертна длъжност, се заплащат разходите за пътни, дневни и квартирни, необходими за изготвяне на възложената експертиза, от органа, назначил експертизата, съгласно размерите, предвидени в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (ДВ, бр. 11 от 1987 г.), и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (ДВ, бр. 50 от 2004 г.).

(2) (Доп. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Пътни, дневни и квартирни пари се заплащат за всяко явяване на вещото лице пред органа, назначил експертизата, или пред органа, който го е призовал в едномесечен срок, считано от разпореждането на органа за изплащането им.

(3) Разходите за пътни, дневни и квартирни, необходими за изготвяне на възложената експертиза, могат да бъдат изплатени на вещото лице и авансово с писмено разпореждане на органа, назначил експертизата.

Чл. 20. (1) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 1.01.2025 г.) При явяване на вещо лице и отлагане на делото по независещи от него причини на същото освен разходите се заплаща и възнаграждение в размер не по-малко от 40 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г., а относно замяната на числото "20" с "40", в сила от 1.01.2025 г.) При явяване на вещото лице пред съда за изслушване по изготвена в досъдебната фаза на наказателния процес експертиза освен посочените в чл. 19, ал. 2 разноси се заплаща възнаграждение не по-малко от 40 лв.

Чл. 21. (1) Когато за извършването на експертиза е определено вещо лице, което е служител на МВР, органите, назначили експертизата, заплащат на министерството направените разходи за труд, консумативи и режимните разноски.

(2) Определените възнаграждения по чл. 20, ал. 1 и 2 в случаите, когато вещото лице е служител на МВР, се заплащат на министерството.

Чл. 22. (1) (Предишен текст на чл. 22 – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Когато за извършването на експертиза е определено вещо лице, което е служител на ПРБ, назначен на експертна длъжност, органите, назначили експертизата, заплащат на прокуратурата направените разходи за труд, консумативи и режимните разноски.

(2) (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Определените възнаграждения по чл. 20, ал. 1 и 2 в случаите, когато вещото лице е служител на ПРБ, назначен на експертна длъжност, се заплащат на прокуратурата.

Чл. 23. (1) При определяне на възнагражденията органът, възложил експертизата, съобразява и преценява:

1. сложността и спецификата на поставените задачи;
2. компетентността и степента на квалификация на вещото лице;
3. времето, необходимо за извършване на експертизата;
4. обема на извършената работа;
5. необходимите разходи за извършването на експертизата, като употреба на материали, консумативи, използвани пособия, съоръжения и други;
6. други условия, оказващи влияние върху заплащането за извършената работа, в т. ч. срочност на изпълнението, работа в почивни дни и национални празници.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Обстоятелствата по ал. 1 се установяват от органа, назначил експертизата, въз основа на справка-декларация от вещото лице съгласно приложение № 3. При съобразяване и преценка на обстоятелствата по ал. 1 справка-декларация не обвързва органа, назначил експертизата.

(3) При извършване на експертиза от вещо лице, което е служител на МВР, разходите за труд, консумативи и режимни разноски се установяват със сметка по образец, утвърден със заповед на министъра на вътрешните работи.

(4) Когато експертизата е изготвена от повече от едно вещо лице, възнаграждението по ал. 1 се заплаща на всяко едно от тях.

(5) Ако вещото лице не представи документи за разходите, те се заплащат по преценка на органа, назначил експертизата.

Чл. 24. (1) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 1.01.2025 г.) За всеки действително отработен час се заплаща възнаграждение в размер 3,5 % от установената минимална работна заплата за страната към датата на възлагане на експертизата.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Броят на действително отработените часове се установява от справка-декларация съгласно приложение № 3 или от сметката по чл. 23, ал. 3.

Чл. 25. (1) За особено сложни и специфични експертизи, извършени от висококвалифицирани вещи лица, възнаграждението може да бъде увеличено до 100 %.

(2) Когато се налага експертизата да бъде извършена в почивни дни или през дните на официални празници, това се посочва в акта за възлагане на експертизата.

(3) За експертизи, извършени в почивни дни, възнаграждението може да бъде увеличено от 75 % до 150 %, а през дните на официални празници - от 100 % до 200 %.

Чл. 26. (1) Изготвената експертиза се представя заедно със справка-декларация, към която се прилагат документи за извършените разходи, или със сметката по чл. 23, ал. 3.

(2) Не се признават за разходи, освен за случаите по чл. 23, ал. 1, т. 6 - по преценка на органа, който я е назначил:

1. разходи за билет за самолет, освен когато командировката е в чужбина;
2. пътни разходи без представяне на билет или друг документ, удостоверяващ извършения разход;
3. (изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 1.01.2025 г.) разходи за една нощувка над 150 лв.
- (3) Ако прецени, че са налице основания да увеличи първоначално определеното възнаграждение, органът, възложил експертизата, определя окончателно възнаграждение.
- (4) Ако вещото лице не представи справка-декларация или ако органът, възложил експертизата, прецени, че няма основание да увеличи възнаграждението, то остава в първоначално определения му размер.

Чл. 27. (1) (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Възнаграждението и разходите на вещото лице по чл. 18 се изплащат въз основа на писмено разпореждане на органа, който го е назначил. Сумите се изплащат по банков път в срок до 30 дни от приемането на експертизата.

- (2) Сумите се изплащат от депозит или от бюджета на органа, назначил експертизата. Плащането на сумите се извършва след представяне от вещото лице на документ, съдържащ реквизитите по чл. 7 от Закона за счетоводството.
- (3) Ако органът, възложил експертизата, откаже да приеме заключението на вещото лице по причини, за които вещото лице отговаря, определеното възнаграждение не му се изплаща. Отказът се мотивира.
- (4) При наличие на основание по чл. 23, ал. 1 органът, назначил експертизата, може да промени размера на възнаграждението на вещото лице. За извършените корекции се посочват мотиви.

Чл. 28. (1) Когато експертизата е назначена по искане на страни, които не са освободени от заплащане на разноски, възнаграждението се определя предварително с първоначален депозит, който се внася по сметката на органа, назначил експертизата.

- (2) По дела, по които страните са освободени от разноски, се определя първоначално възнаграждение по чл. 24, ал. 1.
- (3) Първоначално възнаграждение в минималния му размер може да се определи и в случаите по ал. 1 по преценка на органа, възложил експертизата.
- (4) Възнаграждение се определя и за устно допълнение към експертизата.
- (5) В случаите, когато след назначаването на експертиза досъдебното производство е възложено на друг разследващ орган, възнаграждението и разходите на вещото лице се определят от органа, приел експертизата.

Чл. 29. Ако прецени, че са налице основания за намаляване на първоначално определеното възнаграждение, органът, възложил експертизата, определя окончателно възнаграждение. За намалението на възнаграждението се посочват мотиви.

Чл. 30. Пътните, дневните и квартирните пари, свързани с изготвяне на експертизата, се заплащат от внесения депозит, съответно от сумите по бюджета.

Чл. 31. (1) Вещото лице започва дейността по извършване на експертизата, след като е внесен депозит за заплащане на труда му.

- (2) Възнаграждението на вещото лице не може да се определя под условие или да се обвързва с изхода от решаването на делото.

Чл. 32. Висшият съдебен съвет осъществява контрол за изразходваните средства от органите на съдебната власт за изплащане на възнаграждения и необходимите разходи на вещите лица.

Глава пета

ЕТИЧНИ ПРАВИЛА ЗА ПОВЕДЕНИЕ НА ВЕЩОТО ЛИЦЕ

Чл. 33. (1) Вещото лице няма право да разпространява информацията за обстоятелствата, фактите и документите, които са му станали известни в хода на съдебната експертиза.

(2) При прекратяване на функциите си вещото лице не е освободено от задължението си да пази тайна, свързана с дейността му като вещо лице.

Чл. 34. Вещото лице е длъжно да извърши експертизата добросъвестно съобразно поставените му задачи, като използва съвременните постижения в съответната научна област.

Чл. 35. (1) Вещото лице не може да приема каквито и да са подаръци, услуги, ангажиране по други дела, ангажиране за работа, услуги или консултации от страна по делото или нейни представители до приключване на делото.

(2) Към всяка експертиза вещото лице представя декларация, че не е в конфликт на интереси във връзка с изготвянето ѝ.

Чл. 36. Вещото лице популяризира дейността си по начин и със средства, които дават вярна представа за неговата компетентност и възможностите на съответния вид експертиза.

Чл. 37. Вещото лице може да депозира писмен мотивиран отказ за изготвяне на експертизата в 7-дневен срок от получаване на съобщението за конкретните задачи.

Глава шеста

ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА "ЕДИНЕН РЕГИСТЪР НА ВЕЩИТЕ ЛИЦА"

Чл. 38. (1) Министерството на правосъдието поддържа Информационна система "Единен регистър на вещите лица".

(2) Информационната система "Единен регистър на вещите лица" съдържа данни за вещите лица от утвърдените списъци по чл. 398, ал. 1 и 2 от Закона за съдебната власт и се състои от публична и непублична част.

(3) Публичната част на Информационната система съдържа следните данни за вещите лица:

1. (изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) име: собствено, бащино и фамилно на вещото лице;
2. научна степен или академична длъжност на вещото лице, ако е налице такава;
3. специалност/специални знания на вещото лице в съответната област на науката, изкуството, техниката и др.;
4. съдебен район на вещото лице;
5. образование и компетенции на вещото лице.

(4) Непубличната част на Информационната система съдържа следните поверителни данни за вещите лица:

1. единен граждански номер на вещото лице;
2. номер на карта на вещото лице;
3. адрес, телефон, електронна поща на вещото лице;
4. допълнителни данни за образованието на вещото лице;

5. допълнителна информация за вещото лице, включително за дейността на вещото лице по изготвяне на експертни заключения.

(5) Данните се въвеждат в регистъра по разпореждане на съответните административни ръководители в органите на съдебната власт незабавно след утвърждаването на списъците.

(6) Достъпът до данните по ал. 3 се предоставя и чрез информационната система за обмен на удостоверителна и справочна информация RegiX.

(7) Информационната система поддържа автоматизирани интерфейси за осигуряване на свободен публичен достъп до информацията по ал. 3 в машинночетим отворен формат, включително чрез ежегодното ѝ публикуване в портала за отворени данни по реда на Закона за достъп до обществена информация и в съответствие с Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги, приета с Постановление № 3 на Министерския съвет от 2017 г. (ДВ, бр. 5 от 2017 г.).

Чл. 39. (1) Достъпът до Информационната система "Единен регистър на вещите лица" е свободен.

(2) Публичните потребители на Информационната система "Единен регистър на вещите лица" имат достъп до публичната част от данните за вещите лица и до образците от документи, които се използват за кандидатстване или за промени във вписаните обстоятелства.

Чл. 40. (1) Служебен достъп до Информационната система "Единен регистър на вещите лица" имат:

1. служители на Министерството на правосъдието, определени със заповед на министъра на правосъдието;

2. съдебни регистратори, определени от административни ръководители на органите на съдебната власт, за чиито съдебни райони се съставят списъци на вещи лица;

3. (изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) съдиите, прокурорите, следователите и разследващите органи в Министерството на вътрешните работи;

4. съдебните изпълнители;

5. вещите лица.

(2) Служебен достъп до Информационната система се осигурява чрез хоризонталната система еАвтентикация, разработена и поддържана от Министерството на електронното управление.

Чл. 41. (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 1.01.2026 г.) Служителите по чл. 40, ал. 1, т. 1 чрез квалифициран електронен подпис имат достъп до Информационната система и право да извършват справки по досиетата на вещите лица от всички списъци за територията на цялата страна.

Чл. 42. (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 1.01.2026 г.) Съдебните регистратори по чл. 40, ал. 1, т. 2 чрез квалифициран електронен подпис имат достъп до данните на вещите лица в съответния съдебен район и права да ги въвеждат или актуализират незабавно след утвърждаването на списъците по чл. 398, ал. 1 и 2 от Закона за съдебната власт. Те са длъжни в срока по чл. 14, ал. 3 да актуализират електронните досиета на вещите лица.

Чл. 43. (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 1.01.2026 г.) Съдиите, прокурорите, следователите, разследващите органи в Министерството на вътрешните работи, както и съдебните изпълнители, чрез квалифициран електронен подпис имат достъп до досиетата на вещите лица от всички списъци за територията на цялата страна.

Чл. 44. (Изм. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 1.01.2026 г.) Вещите лица чрез квалифициран електронен подпис имат достъп до своето досие.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Вещо лице" е специалист със специални знания и умения, включен в списък по чл. 398 от Закона за съдебната власт, както и специалист със специални знания и умения, който е назначен при условията на чл. 396, ал. 2 от Закона за съдебната власт.
2. "Необходими разходи" са разходите, използвани за материали, консумативи, съоръжения и др., без които експертизата не може да бъде изготвена.
3. "Действително отработен час" е времето за извършване на: оглед на обекти, събиране на образци за сравнително изследване, измерване, преглеждане на документи, справки в архиви, участие в назначени процесуални действия, експерименти, изследвания, анализи и други дейности, необходими за изготвяне на експертизата.
4. "Експертиза" е процесуално регламентирана дейност, извършвана по искане на компетентния орган от лица, които притежават специални знания и умения за изследване на определени обекти или други обстоятелства, свързани с изясняването на определени обстоятелства.
5. "Образци за сравнително изследване" са еднородни материални обекти с обекта на изследване и се използват в хода на идентификационните експертизи за обосноваване наличието или липсата на тъждество на един обект със самия него.
6. "Специални знания" са тези знания, които отговарят едновременно на следните изисквания: не са юридически, с изключение на тези, които се отнасят до чуждестранно законодателство и практика; не са общоизвестни; получени са в резултат на теоретична подготовка и практически опит по определена научна дисциплина.
7. "Познавателна независимост" е самостоятелност при избора на методи и средства, използвани при експертното изследване.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 403, ал. 1 от Закона за съдебната власт.

§ 3. Тази наредба отменя Наредба № 2 от 2015 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица (ДВ, бр. 50 от 2015 г.).

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

към Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица (ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.)

§ 26. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник", с изключение на:

1. параграф 11, т. 1 и 2 в частта относно замяната на числото "20" с "40", § 14, т. 1 и § 15, които влизат в сила от 1 януари 2025 г.;
2. параграфи 19 – 22, които влизат в сила от 1 януари 2026 г.

Приложение	№	1
към	чл.	4
(Изм. и доп. – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.)		г.,

Съдебни експертизи по класове и видове

1.	Клас	"Криминалистични експертизи"
Видове:		
1.1.	Криминалистични експертизи на писмени доказателства.	

- 1.2. Трасологични експертизи.
 1.3. Съдебно-балистични експертизи.
 1.4. Дактилоскопни експертизи.
 1.5. Биометрични криминалистични експертизи.
 1.6. (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Лицево-идентификационни експертизи.
 1.7. (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Фоноскопни експертизи.
 1.8. (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Идентификация на моторни превозни средства.
 2. Клас "Съдебномедицински експертизи"

Видове:

- 2.1. Съдебномедицинска експертиза на труп и трупни части.
 2.2. Съдебномедицинска експертиза на живи лица.
 2.3. Съдебномедицинска експертиза на вещевени доказателства.
 2.4. Съдебномедицинска експертиза по материали на досъдебното и съдебното производство.
 2.5. Съдебномедицинска експертиза за телесно здраве.
 2.6. Съдебномедицински експертизи за идентификация на човека.
 2.7. Съдебномедицинска експертиза за установяване на родителския произход.
 2.8. (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Съдебномедицински експертизи за идентификация на личността, включително и при изследвания за родителски произход, чрез серологични, ДНК, морфологични, морфометрични и други анализи.
 3. Клас "Съдебна експертиза на психичното състояние"

Видове:

- 3.1. Съдебно-психиатрична експертиза.
 3.2. Съдебно-психологична експертиза.
 3.3. Съдебна психолого-психиатрична експертиза.
 3.4. Съдебна експертиза на психичното състояние по писмени данни.
 4. Клас "Съдебно-икономически експертизи"

Видове:

- 4.1. Съдебно-счетоводна експертиза.
 4.2. Съдебна финансово-икономическа експертиза.
 4.3. Съдебно-стокова експертиза.
 5. Клас "Съдебни инженерно-технически експертизи"

Видове:

- 5.1. Съдебна инженерно-техническа експертиза.
 5.2. Съдебна автотехническа експертиза.
 5.3. Съдебна инженерно-технологична експертиза.
 5.4. Съдебна компютърно-техническа експертиза.
 5.5. Съдебна строително-техническа експертиза.
 5.6. Съдебна пожаротехническа експертиза.
 5.7. Съдебно-енергийна експертиза.
 5.8. Съдебнооценителска автотехническа експертиза.
 5.9. (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Съдебна електротехническа експертиза.
 6. Клас "Съдебно-биологични експертизи"

Видове:

- 6.1. Съдебно-ботаническа експертиза.
 6.2. Съдебно-зоологическа експертиза.
 6.3. Съдебно-микробиологична експертиза.
 6.4. Съдебно-ентомологична експертиза.
 6.5. Съдебно-екологична експертиза.

7. Клас "Експертизи на материали, вещества и изделия"

Видове:

7.1. Съдебно-химическа експертиза.

7.2. Съдебно-физическа експертиза.

7.3. Съдебна физико-химическа експертиза.

7.4. Съдебна химико-токсикологична (токсикохимична) експертиза.

8. Клас "Съдебни селскостопански експертизи"

Видове:

8.1. Съдебна ветеринарномедицинска експертиза.

8.2. Съдебна агротехническа експертиза.

9. Клас "Съдебно-изкуствоведски експертизи"

10. Клас "Оценителни експертизи"

10.1. Оценка на недвижими имоти.

10.2. Оценка на недвижими културни ценности.

10.3. Оценка на машини и съоръжения.

10.4. Оценка на права на интелектуалната и индустриалната собственост и други фактически отношения.

10.5. Оценка на търговски предприятия и вземания.

10.6. Оценка на финансови активи и финансови институции.

10.7. Оценка на други активи, включително произведения на изкуството, които не са движими културни ценности.

10.8. Оценка на земеделски земи и трайни насаждения.

10.9. Оценка на поземлени имоти в горски територии.

11. (Нова – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Клас "Криминалистични експертизи в областта на цифровите и комуникационните технологии"

Видове:

11.1. Криминалистична експертиза на компютърни системи и мрежови устройства.

11.2. Криминалистична експертиза на комуникационни устройства.

11.3. Криминалистична експертиза на електронни устройства.

11.4. Криминалистична експертиза на видео/аудиозаписи и цифрови изображения.

11.5. Криминалистична експертиза на облачни пространства.

12. (Предишна т. 11 – ДВ, бр. 103 от 2024 г., в сила от 6.12.2024 г.) Клас "Други съдебни експертизи"

Приложение № 2

към чл. 10, ал. 1

(Ново – ДВ, бр. 103 от 2024 г.,

в сила от 6.12.2024 г.)

ДО

ЗАЯВЛЕНИЕ

от

(име: собствено, бащино, фамилно)

ЕГН

адрес за призоваване:

пощенски код:, гр./с., община

.....,

район, ж.к.,

ул., бл., вх., ет., ап.

.....,

телефон за контакт:

.....,

e-mail:

.....,

образование:

.....,

специалност:

.....,

номер или електронен номер на диплома за завършено висше образование с придобита след 1 януари 2012 г. образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“:

.....

.....,

номер на удостоверение за признаване на висше образование, придобито във висши учебни заведения в чужбина след месец април 2009 г.:

.....,

номер на диплома за завършено след 1 януари 2007 г. средно образование:,

допълнителна квалификация:, продължителност на трудовия стаж:,

стаж като вещо лице: да/не, продължителност:,

месторабота:,

заемана длъжност:

УВАЖАЕМИ/А ГОСПОДИНЕ/ГОСПОЖО,

Моля, да бъде вписан/а в списъка на специалистите, утвърдени за вещи лица за съдебния район на, в следния клас и вид експертиза:

.....,

за което прилагам необходимите документи съгласно чл. 10 от Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица, издадена от министъра на правосъдието (ДВ, бр. 18 от 2023 г.), със специалност:

.....

.....

ПРИЛОЖЕНИЕ:

1. заверено копие от диплома за завършено висше образование с придобита преди 1 януари 2012 г. образователно-квалификационна степен „магистър“, „бакалавър“ или диплома за завършено преди 1 януари 2007 г. средно образование;

2. за кандидати, които са служители на МВР – документи за завършено специално обучение в Академията на МВР или в Националния институт по криминалистика на МВР;

3. документи, удостоверяващи стажа по специалността: заверено копие на трудова или служебна книжка, а за лицата със свободни професии се посочва код по БУЛСТАТ;

5. декларация, че лицето не е поставено под запрещение;

6. декларация, удостоверяваща съответствието с изискванията по чл. 7, ал. 2, т. 2 и 3;

7. декларация – съгласие на кандидата за вписването му в списъците на вещи лица и документи, удостоверяващи стажа му и допълнителна квалификация, ако има такава;

8. разрешение за постоянно пребиваване в Република България, ако лицето не е български гражданин или гражданин на Европейския съюз, на държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария;

9. удостоверение за достъп до класифицирана информация, ако има такава;

10. заверено копие от сертификат, свидетелство, удостоверение, лиценз или друг документ, издаден от висше училище, професионална организация или учреждение по силата на закон, с който документ се удостоверява наличието на съответната квалификация или правоспособност;

11. свидетелство за съдимост, ако лицето не е български гражданин.

Дата:

Подпис:

(име: собствено, бащино,

фамилно)

Приложение № 3
към чл. 23, ал. 2 и чл. 24, ал. 2
(Предишно приложение № 2 – ДВ, бр. 103 от 2024 г.,
в сила от 6.12.2024 г.)

СПРАВКА-ДЕКЛАРАЦИЯ

по чл. 23, ал. 2 и чл. 24, ал. 2 от Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването,
квалификацията и възнагражденията на вещите лица

от,

ЕГН, пост. адрес

,
тел./факс, моб., e-mail:

назначен за вещо лице по №/.....

г.

на

(орган, назначил експертизата)

№	ДД.ММ.ГГ Дата/час	Описание на извършената а работа	Възнаграждение (лв.)			Разходи (лв.)	
			на час	време	сума	вид	сума
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							

6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							
				СТОЙН ОСТ		СТОЙН ОСТ	

Добавка за особено сложна и специфична експертиза:

..... стойност (лв.).

Добавка за експертиза, извършена в почивни дни или национални празници:

..... стойност (лв.).

Обща сума за плащане лв., дължими от бюджета/набирателната сметка.

Сумата да бъде преведена по сметка с IBAN №

.....,

банков код, при банка

.....

ИЗВЕСТНА МИ Е НАКАЗАТЕЛНАТА ОТГОВОРНОСТ ПО ЧЛ. 313 НК.

Гр.

Вещо лице:

Дата:.....